

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філологічного факультету

 /проф. Борис БУНЧУК/

“ 12 ” серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ МОРАЛЬНОСТІ ТА ДУХОВНОСТІ
обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Богослов'я»

Спеціальність 041 Богослов'я

Галузь знань 04 Богослов'я

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни Психологія моральності та духовності складена відповідно до освітньо-професійної програми «Богослов'я», спеціальності 041 Богослов'я, другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від «25» березня 2024 р.).

Розробник: **Доскач Світлана Сильверстівна**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Викладач: **Доскач Світлана Сильверстівна**, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Погоджено з гарантом ОПП і схвалено методичною радою філологічного факультету
Протокол № 1 від «12» серпня 2024 року

Голова методичної ради філологічного факультету

(підпис)

Алла АНТОФІЙЧУК

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ознайомити студентів з концептуально-теоретичними основами моральних і духовних феноменів, окреслити їх місце у системі наук; використати набуті знання у професійній діяльності та повсякденному житті.

Перевагою вивчення даної обов'язкової дисципліни є її уніфікованість у тому, що її засвоєння сприяє аналізу моральних і духовних дифініцій у різнопланових аспектах, що слугує орієнтиром і сприяє інтерпретації суспільних подій та явищ.

ПЕРЕРЕКВІЗИТИ:

Засвоєння курсу «Психологія моральності і духовності» здійснюється здобувачем вищої освіти у взаємозв'язку з дисциплінами: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Актуальні питання морального богослов'я та біоетика», «Психологія особистості», «Етика».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до ОПП «Богослов'я» програмні **результати навчання** після засвоєння дисципліни такі:

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, проявляючи толерантність та повагу до культурної різноманітності.

ЗК5. Володіння комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію, спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань.

ЗК7. Здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ЗК9. Здатність до особистісного та професійного розвитку (відповідальності за розвиток професійного знання та практик) (ЗК9).

Професійні компетентності:

ФК4. Здатність доносити богословські істини різним аудиторіям за допомогою різних методів, надання консультативної підтримки здобувачам вищої освіти.

ФК 8. Вміння оцінити свої здібності та можливості в академічній і прикладній діяльності в процесі застосування результатів досліджень у сфері практичного богослов'я, в церковному та соціальному контексті.

Відповідно до ОПП, курс спрямований на досягнення таких *програмних результатів*:

ПРН 4. Установлювати та співвідносити причинно-наслідковий зв'язок між актуальними питаннями морального богослов'я та сучасною духовно-етичною ситуацією в світі й Україні.

ПРН 9. Мати здатність до зрозумілого і недвозначного донесення власних обґрунтованих висновків, а також знань та пояснень, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються, а також інших зацікавлених осіб.

ПРН 12. Мати здатність до наукової та управлінської діяльності, використання набутих богословських знань у міждисциплінарній професійній сфері, а також задля подальшого навчання.

ПРН 14. Брати відповідальність за розвиток професійного знання і практик в науковому середовищі, надавати оцінку стратегічного розвитку релігійності та духовності в Україні та світі.

ПРН 16. Проваджувати професійну діяльність в релігійних чи державних інституціях застосовуючи конкретні знання щодо особливостей буття релігії в суспільстві.

В результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен *знати*:

- ~ ключові поняття курсу та історію походження морально-духовних ідей;

- ~ теоретико-методологічні основи психології моральності і духовності та зв'язок дисципліни з іншими науками;

- ~ напрями розвитку моральних і духовних поглядів у вимірі культурознавчих ідей;

- ~ феноменологію і структуру моральних і духовних надбань людини;

- ~ критерії визначення та оцінювання рівня моральності і духовності особистості;

- ~ індивідуальні показники морально-духовних надбань зрілої особистості та їх прояв у поведінці та вчинках;

- ~ закономірності впливу суспільних чинників на розвиток і становлення моральних і духовних якостей у молоді, в рамках теоретичних основ загальної теорії комунікації, з врахуванням культурних надбань суспільства;

- ~ особливості впливу морально-духовних надбань особистості на її стиль життя.

Вміти:

- ~ діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, проявляючи толерантність та повагу до культурної різноманітності;

- ~ володіти комунікативними навичками, здатність проявляти емпатію, спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань;

- ~ доносити богословські істини різним аудиторіям за допомогою різних методів, надання консультативної підтримки здобувачам вищої освіти;

- ~ здійснювати саморозвиток, з метою розвитку власних моральних і духовних якостей особистості як професіонала у галузі богослов'я;

- ~ використовувати прийоми ефективного слухання, перцепції та психологічного впливу;

- ~ оцінювати власні здібності та можливості в академічній і прикладній діяльності в процесі застосування результатів досліджень у сфері практичного богослов'я, в церковному та соціальному контексті;

відкрито і конструктивно сприймати критику і бути готовим до подальшого особистісного, практичного та академічного розвитку;

зрозуміло і недвозначно здійснювати власні висновки, а також знати та пояснювати, як їх обґрунтовати, апелюючи до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;

особистісно та професійно розвиватися (бути відповідальним за розвиток професійного знання та практик);

будувати ефективні зв'язки з оточуючими людьми, згідно морально-духовних принципів і норм;

ефективно керуватися морально-духовними цінностями згідно національних надбань суспільства.

А також **розуміти**:

- основні критерії та концепції моральності і духовності особистості;
- особливості прояву вищих духовно-моральних цінностей та їх складові;
- фундаментальні риси особистості (толерантність, комунікабельність, емпатійність, відповідальність, самостійність, товаришність тощо);
- духовні властивості людини (здатності людини вірити, робити добро і боротися зі злом, творити свободу та відповідальність, керуватися високими моральними принципами і чеснотами тощо);
- основні дилеми духовно-морального бачення картини світу.

Опис навчальної дисципліни

3.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Навчальна дисципліна «Психологія моральності і духовності»												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекцій	практичних	семінарських	лабораторних	самостійної роботи	індивідуальних завдань	
Денна	1	1	3	90	2	15	-	15	-	60	-	екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі				усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд		с.р.	л	п	л а б	ін д

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1 1	1 2	1 3
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти психології моральності і духовності											
Тема 1. Наукові атрибути навчальної дисципліни «Психологія моральності та духовності»	7	1	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Система поглядів на моральність і духовність в історичному вимірі	9	1	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Методологія і методики дослідження моральності і духовності особистості	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Психологічна структура, типи та рівні моральності	8	1	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Психологічна структура, типи та рівні духовності	8	1	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Соціальна роль моральності і духовності особистості	7	2	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	46	8	8	-	-	30	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Моральність і духовність як фундаментальні структурні компоненти особистості												
Тема 7. Феноменологія	8	1	1	-	-	6	-	-	-	-	-	-

моральної особистості у психології												
Тема 8. Психологічний аналіз духовності особистості	6	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Тема 9. Критерії та показники моральності і духовності особистості.	8	2	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 10. Духовний розвиток особистості у православно-релігійному вимірі.	9	1	2	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 11. Особливості розвитку морально та духовно зрілої особистості.	7	1	1	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Прикладні аспекти дослідження моральності та духовності особистості.	6	1	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	44	7	7	-	-	30	-	-	-	-	-	-
<i>Усього годин</i>	90	15	15	-	-	60	-	-	-	-	-	-

3.3 ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні детермінанти психології моральності і духовності

Тема 1. Наукові атрибути навчальної дисципліни «Психологія моральності та духовності».

1. Зміст навчальної дисципліни «Психологія моральності та духовності». (мета і завдання).
2. Феномен моральності та духовності: базові підходи та основні

положення.

3. Моральність та духовність у контексті у психологічної науки.
4. Зв'язок психології моральності і духовності з іншими науками.

Тема 2. Система поглядів на моральність і духовність в історичному вимірі.

1. Становлення знань про моральність та духовність за кордоном.
2. Погляди на розуміння моральності та духовності в Україні.
3. Формування уявлень моральності та духовності у XX сторіччі (А.А. Гостєв, В.О. Єлісєєв, В.О. Соснін).
4. Сучасні виміри моральності та духовності (М.Й. Боришевський, Б.С. Братусь, І.Д. Бех, Василенко, М.В. Савчин).

Тема 3. Методологія і методики дослідження моральності і духовності особистості.

1. Спостереження та експеримент.
2. Опитувальники.
3. Проективні методики.
4. Контент-аналіз.

Тема 4. Психологічна структура, типи та рівні моральності.

1. Структурні компоненти моральності.
2. Типи моральності.
3. Рівні моральності особистості.

Тема 5. Психологічні складові духовності.

1. Структура духовності.
2. Види духовності.
3. Рівні духовності.

Тема 6. Соціальна роль моральності і духовності.

1. Значення моральності і духовності під час спілкування.
2. Роль моральності і духовності у попередженні, веденні та вирішенні конфліктів.
3. Значення моральності і духовності у взаємодії з колективом в організації.
4. Вплив моральності і духовності на успішність людини у житті.

Змістовий модуль 2. Моральність і духовність як фундаментальні структурні компоненти особистості

Тема 7. Феноменологія моральної особистості у психології.

1. Зміст поняття «моральна особистість».
2. Психологічний вимір моральної особистості.
3. Психологічні чинники становлення моральності.
4. Розвиток моральних якостей особистості.

Тема 8. Психологічний аналіз духовності особистості.

1. Поняття про «духовність особистості».
2. Психологічні механізми духовності.
3. Розвиток духовних надбань особистості.

Тема 9. Критерії та показники моральності і духовності особистості.

1. Самооцінка і Я-образ морально-духовної особистості
2. Емоційність, її особливості морально-духовної особистості
3. Морально-духовні цінності особистості.
4. Світогляд морально-духовної особистості.

Тема 10. Духовний розвиток особистості у православно-релігійному вимірі.

1. Погляди релігії на духовність особистості.
2. Віра у Бога - як вища форма прояву духовності.
3. Значення духовної віри для професії психолога.
4. Формування духовних і моральних компетенцій у психолога.

Тема 11. Особливості розвитку морально та духовно зрілої особистості.

1. Вплив морально-духовних надбань на становлення зрілої особистості;
2. Умови розвитку морально і духовно зрілої особистості;
3. Фактори, які впливають на формування моральну та духовну зрілість особистості.
4. Соціально-психологічні умови розвитку морально-духовних надбань особистості.

Тема 12. Прикладні аспекти дослідження моральності та духовності особистості.

1. Психодіагностика морально-духовних рис особистості.
2. Профілактика аморальності та бездуховності особистості.
3. Психологічні засоби впливу на вироблення морально-духовних якостей особистості у дитячому та підлітковому віці.
4. Тренінгова та корекційна робота щодо формування морально-духовної особистості.

ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Теми
1.	Уявлення про духовність та духовний потенціал особистості у сучасних умовах
2.	Духовний підхід до розуміння психології особистості спеціаліста у галузі богослов'я
3.	Психологічні фактори становлення морально-духовної свідомості
4.	Особливості використання методів дослідження моральних якостей особистості
5.	Природа і генезис особистісних цінностей у морально-духовному аспекті
6.	Роль морально-духовних якостей особистості у спілкуванні та взаємодії з оточуючими людьми
7.	Психологічні особливості особистості капелана, як духовного наставника
8.	Психологічний механізм духовно-морального розвитку (за М.В. Савчиним)
9.	Совість як компонент морально-духовних надбань людини

10.	Милосердя та доброта прояв духовно-моральних надбань особистості
11.	Етична культура як прояв духовно-морального становлення особистості

3.4. ЗМІСТ ЗАВДАНЬ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми		
1.	Тема 1. Особливості становлення уявлень про феномен духовності в гуманістичній парадигмі української психології XIX початку XX століть	Опрацювати наукові джерела	5
2.	Тема 2. Погляди на проблему духовності Л. Буєвої, К. Гельвеція, Т. Гоббса, Р. Декарта, Дж. Локка, А. Смітта, Б. Спінози, Л. Фейербаха	Здійснити аналіз статей. Звернути увагу на розуміння поняття «духовність» та «духовні надбання особистості»	10
3.	Тема 3. Культурний і смисловий підходи до розуміння духовності з точки зору поглядів М. Вебера, В. Знакова, Ф. Шеффера (культурний); Л. Попова, В. Франкі (смисловий)	Підготувати огляд підходів до осмислення духовності з культурологічного погляду.	5
4.	Тема 4. Релігійний підхід до розуміння духовності у сучасній науці	Підготувати реферат на тему «Поняття духовності у релігійному вимірі».	10
5.	Тема 5. Проблеми розвитку сучасних поглядів на психологічні феномени моральності (В.О. Беляєва, В.П. Зінченко, В.О. Пономаренко, М.В. Савчин)	Здійснити огляд підходів до розуміння моральності. Проаналізувати статті вчених.	10
6.	Тема 6. Аналіз проблеми моральності особистості у сучасному світі	Підготувати есе на тему «Моральність сучасної людини. Стан проблеми та виклики».	10
7.	Тема 7. Духовність як свобода і відповідальність	Підібрати історичних постатей, які проявляють духовну свободу і риси відповідальності. Скласти їх психологічний портрет	10

8.	Тема 8. Гуманність як складова духовності особистості	Здійснити психологічний аналіз відомих у світі особистостей, які відзначилися духовними надбаннями. Дати їм психологічну характеристику.	5
9.	Тема 9. Значення морально-духовних якостей у житті та діяльності людини	Підготувати реферат на тему: Значення духовності у професії людина-людина», «Роль духовних якостей під час спілкування». (одна тема - на вибір).	5
10.	Тема 10. Особливості впливу морально-духовних якостей на поведінку та вчинки особистості	Проаналізувати вчинки людей, які відзначаються високими морально-духовними якостями і низькими морально-духовними надбаннями.	5
11.	Тема 11. Духовне здоров'я людини.	Підготувати презентацію на тему «Ментальне здоров'я людини».	10
12.	Тема 12. Значення моральності і духовності у соціалізації особистості	Провести психологічний аналіз впливу морально-духовних надбань на соціалізацію особистості. Проаналізувати як відбувається соціалізація бездуховної та аморальної особистості?	5
			90
ПРИМІТКА: Здобувач освіти має право запропонувати, окрім заданих тем та завдань для самостійної роботи, власні, які є актуальними та цікавими для них (оцінюється додатковим балом).			

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

3.5. ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

(за власним вибором студента)

1. Проблема духовності і моральності у психологічній літературі античності (Піфагор, Платон, Арістотель, Сократ, Августин, І. Кант).
2. Погляди закордонних вчених на моральність і духовність з психологічної точки зору (В. Франкл, Ж. Піаже).
3. Сучасне бачення психології моральності і духовності українськими вченими (І.Д. Бех, М.І. Боришевський, М.В. Савчин).
4. Психолого-релігійні погляди на проблему моральності і духовності

особистості.

5. Духовно-моральні установки, їх характеристика.
 6. Позиції духовно-моральної особистості.
 7. Що таке духовна свобода з точки зору психологічної науки?
 8. Морально-духовні принципи та цінності особистості.
 9. Моральна і аморальна поведінка, її сутність.
 10. Духовність як впливовість та трансцендентність особистості.
 11. Духовність і моральність як поведінкові стереотипи особистості.
 12. Моральний аспект організаційної поведінки.
 13. Вплив моральних і духовних якостей особистості на її стиль життя
 14. Психологічний супровід особистості з низьким рівнем розвитку морально-духовних якостей.
 15. Вплив духовності і моральності на ментальне здоров'я особистості.
 16. Проблема духовності і моральності у психологічній літературі античності (Піфагор, Платон, Арістотель, Сократ, Августин, І. Кант).
 17. Методика дослідження духовного потенціалу особистості.
- * Індивідуальні завдання плануються, якщо передбачені навчальним планом, або за рішенням викладача*
- * ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни визначається викладачем, з урахуванням специфіки дисципліни.*

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекційні заняття: Лекція-візуалізація на занятті використовуються мультимедійні засоби та презентації з метою структурованого висвітлення матеріалу; проблемна лекція передбачає аналіз актуальних духовно-моральних дефініцій, які спонукають студентів до пошукової активності через дискусію та рефлексію; лекція-бесіда реалізується у формі діалогу, який проводиться у формі запитання-відповіді, де відбувається активізація студентів та обговорюються духовно спрямовані психологічні та релігійні концепції.

Семінарські заняття: Семінар-дискусія включає у себе аналіз ідей духовно-морального спрямування та їх психологічних аспектів через критичне обговорення теоретичних і практичних питань;

Семінар-діалог – метод, що ґрунтується на конструктивному обміні думками, моделюванні духовно-моральних ситуацій; аналіз і рішення ситуативних професійних духовних і моральних задач (Case Study). Розгляд питань морально-етичного спрямування (наприклад, девіантна поведінка, злочинність, аморальність, бездуховність, жорстокість, агресія тощо) з метою пошуку альтернативних рішень; моделювання вирішення духовно-моральних питань та їх вирішення за допомогою пошуку варіантів поведінки для фахівців-богословів у складних життєвих ситуаціях.

Самостійна та дослідницька робота: Підготовка і представлення студентами аналітичних конспектів наукових джерел, їх аналіз та рефлексія на основі праць з психології духовно-моральних аспектів; розробка тематичних презентацій і представлення студентами як власні доробки із

ключових питань курсу; написання есе – аргументоване осмислення духовних та моральних дефініцій у контексті психологічної науки; рецензування статей – критичний аналіз наукових публікацій із тематики курсу.

Методи інтерактивного навчання під час лекцій та семінарів: Мозковий штурм передбачає колективний пошук можливих рішень для складних духовних та моральних проблем; вирішення проблемних ситуацій – аналіз та оцінка поведінки особистості у різних життєвих ситуаціях; круглі столи – дискусія, аргументація поглядів та оцінки сильних і слабких сторін різних позицій щодо психології духовних і моральних надбань особистості.

5. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни – зазначаються види, методи контролю, які використовуються в процесі вивчення навчальної дисципліни (*контрольні роботи; тести; проєкти; реферати; есе; розрахунково-графічні роботи інші види індивідуальних і групових завдань*) та **обов'язково перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.**

Формою підсумкового контролю є екзамен. *Засоби оцінювання:* тести; реферати; есе; усні відповіді.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

навчальних досягнень здобувачів освіти з курсу

Поточне оцінювання

При виконанні запропонованих завдань до кожної теми (згідно навчальної програми) здобувач освіти може отримати кількість балів за тему відповідно до їх розподілу:

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ здобувачі освіти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T9 – теми змістових модулів.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 50 балів студент

набирає при поточних видах контролю і 50 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за кожен модуль – 25 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 50 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати залік і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати залік з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається залік, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 50 балів) та модуля-контролю (заліку) – до 50 балів. Якщо студент за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (50 балів), виконує додаткові види роботи, що відображені в розділі 3.8 (реферати, ІНДЗ, розв'язання додаткових задач) при цьому набравши додатково не менше 15 балів, може отримати оцінку за залік автоматично.

Підсумковий контроль

Іспит проводиться в змішаній формі (усна відповідь і тестування):

Два теоретичних усних питання оцінюються наступним чином: 1 питання 12 балів, друге питання - 8 балів максимум за кожне.

Тестування оцінюється 20 балів максимум

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуля – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною** університетською шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим

		самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання
--	--	---

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформації їх в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти, у системі формальної освіти) ЧНУ» https://drive.google.com/file/d/1O7Chn1UqlqjW_JybxDr-syswxxHuGOn/view у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

6. ПИТАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТА САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття моральності і духовності у психологічній науці. (Б.С. Братусь, Б.В. Нічіпоров)
2. Система поглядів на моральність і духовність в історичному вимірі.
3. Методологія і методики дослідження моральності і духовності особистості.
4. Психологічна структура, типи та рівні моральності.
5. Психологічна структура, типи та рівні духовності.
6. Критерії та показники моральності і духовності особистості.
7. Соціальна роль моральності і духовності.
8. Поняття «моральної особистості» у психології.
9. Психологічний аналіз «духовної особистості».
10. Духовно-моральний розвиток особистості у православно- релігійному вимірі
11. Особливості становлення морально зрілої особистості.
12. Поняття духовно зрілої особистості та умови її становлення.
13. Соціально-психологічні аспекти прояву морально-духовних якостей особистості.
14. Прикладні аспекти дослідження морально-духовних якостей особистості
15. Духовний підхід до розуміння особистості спеціаліста (М.С. Каган, І.В. Блауберг, Е.Г. Юдін, В.В. Рижов)
16. Психологічні фактори становлення морально-духовної свідомості

17. Особливості використання методів дослідження моральних емоцій
18. Природа і генезис особистісних цінностей у морально-духовному аспекті
19. Роль морально-духовних якостей особистості у спілкуванні та взаємодії з оточуючими людьми
20. Психологічний механізм духовно-морального розвитку (за В.Г. Леонтьєвим)
21. Морально стійка і духовно розвинена особистість. Яка вона?
22. Духовне здоров'я людини.
23. Вплив ЗМК на становлення моральності і духовності підростаючого покоління.
24. Як впливає інтернет на становлення морально-духовних рис особистості у підлітковому та юнацькому віці?
25. Значення моральності і духовності у соціалізації особистості
26. Вплив моральних і духовних якостей особистості на її стиль життя
27. Психологічний супровід особистості з низьким рівнем розвитку морально-духовних якостей
28. Совість як компонент морально-духовних надбань людини
29. Етична культура як прояв духовно-морального становлення особистості.
30. Поняття про бездуховність. Які чинники впливають на прояви бездуховності особистості?

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, *зарахування результатів навчання здійснюється* згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

Рекомендована література:

Основна:

1. Абрамов В.І. Духовність суспільства: методологія системного вивчення: Монографія. К.: КНЕУ, 2004. 236с.
2. Бех І.Д. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. / І.Д. Бех. Київ – Чернівці : «Букрек», 2018. 320 с.
3. Боришевський М.Й. Духовність – міра зрілості особистості // Педагогічна газета. 2006. №1.
4. Боришевський М.Й. Дорога до себе: від основ суб'єктивності до вершин духовності: монографія / М.Й. Боришевський. – К.: Академвидав, 2010. 416с.

5. Духовний потенціал людини: монографія / М. В. Савчин. 2-ге вид., переробл. і допов. Івано-Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. К.: Педагогічна думка, 2011. 200 с.
6. Моральна свідомість та самосвідомість особистості: монографія / за ред. М. В. Савчина, І.М. Галяна. Дрогобич, 2009. 288 с.
7. Помиткін Е.О. Психологія духовного розвитку особистості: Монографія. – К.: Наш час, 2005. 280 с.
8. Помиткін Е.О. Психологічна діагностика духовного потенціалу особистості : посібник / Е.О. Помиткін. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 144с.
9. Савчин М. Духовна парадигма психології: монографія / Мирослав Савчин. К.: Академвидав, 2013. 252 с.
10. Савчин М. Здоров'я людини: духовний, особистісний і тілесний виміри : монографія / Мирослав Савчин. – Дрогобич : ПП ПОСВІТ, 2019. 232 с.
11. Шевченко Г.П. Проблеми духовності людини ХХІ століття / Г.П. Шевченко // Духовність особистості: методологія, теорія і практика: зб. наук. пр.; гол. редактор Г.П. Шевченко. Вип. 5. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. С. 241-250.

Додпоміжна:

1. Духовний потенціал людини: монографія / М.В. Савчин. 2-ге вид., переробл. і допов. Івано-Психологічні закономірності розвитку духовності особистості: монографія / М.Й. Боришевський, О.В. Шевченко, Н.Д. Володарська та ін. За загальною редакцією М.Й. Боришевського. К.: Педагогічна думка, 2011. 200с.
2. Пірен М. Духовність особистості – основна цінність демократичного суспільства / М. Пірен, В. Ребкало // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентові України : наук. журнал. 2011. № 2. С. 228-236.
3. Плавущка О. П. Педагогічні умови розвитку духовних цінностей студентів у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 – теорія и методика виховання / Ольга Петрівна Плавущка; ТНПУ ім. В. Гнатюка. Тернопіль, 2010. 20 с.
4. Титаренко Т.М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності / Т.М. Титаренко. К.: Либідь, 2003. 376 с.
5. Шевченко О.В. Національна ідентифікація у становленні Я-образу особистості: Дисс. ... канд. психол. наук. 19.00.07. К., 2005. 213 с.

Інформаційні ресурси:

https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/14341/1/psy_duchovn.pdf
http://nbuv.gov.ua/UJRN/domtp_2017_4_6
<https://core.ac.uk/download/pdf/19596193.pdf>
<http://visnyk.nuou.org.ua/index.php/2227-6246/article/view/161042/160223>

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets-koho-natsionalnoho-universytetu.pdf> ;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahi-at-2023plusdodatky-31102023.pdf>